

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

ОФТАЛЬМОЛОГІЯ
(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
навчальної дисципліни
з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності 222 Медицина
(код і найменування спеціальності)

2022 рік
Вінниця

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ:

к.мед.н, проф. Н. В. Малачкова,

ас. Веретельник С. П.

ас. Кривецька Н. В.

Обговорено на засіданні кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Вінницького
національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

“29” квітня 2022 року, протокол № 9

Тема 1. Історія розвитку офтальмології. Організація офтальмологічної допомоги населенню. Основні законодавчі положення які регламентують діяльність лікаря офтальмолога. Реабілітаційні можливості при вроджених та набутих патологіях

Знати:

- організацію планової та невідкладної офтальмологічної допомоги;
- організацію роботи в стаціонарі, поліклініці, перев'язочній, операційній;
- клінічні настанови та протоколи з надання офтальмологічної допомоги;
- основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму
- положення про тимчасову та стійку втрату працездатності;

Вміти:

- організувати рух амбулаторного та стаціонарного пацієнта згідно клінічного маршруту та протоколу надання допомоги;
- проводити диспансеризацію пацієнтів з офтальмологічною патологією;
- застосовувати принципи медико-соціальної реабілітації: складати план реабілітації, визначати реабілітаційний потенціал, оформляти відповідну документацію.

Література:

1. Наказ МОЗ №372 від 14. 05. 2013
2. Хаппе В. Офтальмология., М., - 2004- 300с.
3. Офтальмология . Под ред. Сидоренко Е.И. – М. 2006 – 460 с.
4. Даниличев В.Ф. Современная офтальмология - С.-Птб. – 2000 – 546 с.
5. Ферфильфайн И.М. «Медико-социальнаяэкспертиза при патологии глаз» -Д. Пором 2001.
6. Рожкова Г.И. «Таблицы и тесты для оценки зрительных способностей» -М. Гуыан.издат центр ВЛАДОС-2001.
7. Рыков С.А. "Глаз как система. Структура. Функции. Взаимосвязь" К.Мэдэкол -2000.
8. Кондаков Н.Н. "Здоровье и профессиональный труд слепых" Д. Полиграфист 1999.
9. Кондаков Н.Н. "Здоровье и профессиональный труд слепых" Д. Полиграфист 1999.
10. Barberi S, Mielli L. – Rehabilitation and Discharge, 2018
11. Rodziewicz TL, Houseman B, Hipskind JE – Medical Error Reduction and Prevention, 2022

Тема 2. Анатомія та фізіологія органа зору – повторення. Філогенез зорового аналізатора. Придатковий апарат ока. Взаємозв'язок з ЛОР – хворобами, нейрохірургічними та патологіями ротової порожнини. Фізіологія зорового акту

Знати:

- клінічну анатомію та фізіологію органу зору;
- топографічні особливості прилеглих до очної ямки анатомічних структур
- патогенез розвитку захворювань та вад органу зору;
- взаємозв'язок очної патології з ЛОР – хворобами, нейрохірургічною патологією та ураженнями ротової порожнини

Вміти:

- пояснити патогенез розвитку захворювань та вад органу зору;
- пояснити взаємозв'язок очної патології з ЛОР – хворобами, нейрохірургічною патологією та ураженнями ротової порожнини
- проводити диференційну діагностику очної патології з ураженнями суміжної локалізації
- застосовувати спеціальні методи дослідження (КТ, ОСТ, МРТ, рентгенографія, УЗД) та інтерпретувати отримані результати

Література:

1. Никифоров А.С., Гусева М.Р. Нейроофтальмология - М. – 2008 – 618 с.
2. Кански Джек Клиническая офтальмология. – М. -2006 – 733 с.
3. Вит В.В. Строение зрительной системы человека. – Учебное пособие.- Одесса – 2010 – 540 с.
4. Бровкина А.Ф. Офтальмоонкология – М. – 2002 – 330 с.
5. Азнабаев М.Т., Бабушкин А.Э., Мальханов В.Б. Редкие случаи в клинической офтальмологии – Уфа, -2001 – 178 с.
6. Сомов Е.Е. Клиническая офтальмология – М.,2005
7. Рабкин Е.Б. Полихроматические таблицы для проверки цветового зрения. М. Медгиз, 1971.
8. Архангельский В.Н. Руководство по глазным болезням т. 1-2. М. 1962

9. Шамшинова А.М., Волков В.В., Функциональные методы исследования в офтальмологии: — М.: Медицина, 1999.— 416 с
10. Физиология зрения. (серия РАН «Руководство по физиологии», под ред. Бызова А.Л.), М. Наука 1992
11. Клиническая физиология зрения (Сб. научн. трудов МНИИГБ им. Гельмгольца), М. 1993.
12. Федоров С.Н. «Глазные болезни» -М., издат. Центр «Федоров» -2000.
13. Ферфильфайн И.М. «Медико-социальная экспертиза при патологии глаз» -Д. Пором 2001.
14. Рожкова Г.И. «Таблицы и тесты для оценки зрительных способностей» -М. Гуман.издат центр ВЛАДОС –2001.
15. Рыков С.А. “Глаз как система. Структура. Функции. Взаимосвязь” К.Мэдэкол –2000.
16. Густов А.В., Сигрианский К.И., Столярова Ж.П. Практическая нейро-офтальмология, - Н.Н., - 2000 -, 260 с.
17. Егоров Е.А., Ставицкая Т.В., Тутаева Т.С. Офтальмологические проявления общих заболеваний- М. -2006
18. Окулопластика. Под ред. Лонга Дж. – 2016- 212 с.
19. И.И. Каган, В.Н. Канюков «Функциональная и клиническая анатомия органа зрения». Руководство для офтальмологов и офтальмохирургов, 2017. – 208 с.
20. Sankara Nethralaya «Atlas of Imaging in Ophthalmology», 2014, p. 21-35
21. American Academy of Ophthalmology «Fundamentals and Principles of Ophthalmology». Basic and Clinical Science Course, 2020-2021, p. 5-44
22. A.K. Khurana «Anatomy and Physiology of The Eye» Ocular Structures and their Development. 3 ed., 2017. - 268 p.

Тема 3. Сучасні особливості клініки, діагностики, лікування вроджених вад та патологій дитячого віку. Спадкові захворювання органу зору. Сучасні методи діагностики та лікування патологій бінокулярного зору. Аспекти діагностики, корекції та лікування аномалій клінічної рефракції та акомодатії

Знати:

- сучасні погляди на природу порушень рефракції, акомодатії та бінокулярного зору та методи їх корекції
- клінічні прояви, методи діагностики та лікування вроджених вад та спадкових захворювань органу зору

Вміти:

- провести цілеспрямоване клінічне обстеження дитини з розладами органу зору;
- трактувати симптоматику дитячих очних захворювань та вад розвитку ока, особливості їх перебігу;
- визначати покази та протипокази до консервативного, хірургічного та лазерного методів лікування в дитячій офтальмологічній практиці

Література:

1. Тейнер Д., Хойт К. Детская офтальмология – М. – 2002 – 247 с.
2. Н.М. Сергиенко Офтальмологическая оптика. - М., 1991.
3. Г.И. Должич. Глазные болезни в вопросах и ответах. – Ростов-на-Дону.-2000.-С.88-103.
4. Э.С. Аветисов. Близорукость. М., 1999.
5. Ю.З. Роземблум. Оптометрия. С.П., 1996.
6. В.В. Волков, А.И.Горбань, О.А.Джалиашвили. Клиническая визо- и рефрактометрия. М., 1976.
7. Жукова С.И., Щуко А.Г., Малышев В.В. Пигментная абнотрофия сетчатки – 2010- 112 с.
8. Нероев В.В., Тарутта Е.П. Избранные лекции по детской офтальмологии – М. – 2009 - 38с.
9. Ющук Н.Д., Венгеров Ю.Я. Поражение органа зрения при инфекционных заболеваниях – 2006 – 176 с.
10. Kumaran N, Pennesi ME, Yang P, - Leber Congenital Amaurosis / Early-Onset Severe Retinal Dystrophy Overview, 2018
11. Jones BW, Marc RE, Pfeiffer RL. – Retinal Degeneration, Remodeling and Plasticity, 2016
12. Lois N, Cook J, Wang A. – Multimodal imaging interpreted by graders to detect re-activation of diabetic eye disease in previously treated patients: the EMERALD diagnostic accuracy study, 2021

Тема 4. Сучасні можливості діагностики, лабораторних, алергологічних та імунобіологічних досліджень запальних захворювань органу зору. Фармакотерапія, особливості клінічного перебігу локальних запальних захворювань ока при системних ураженнях організму. Запальні захворювання орбіти та зорового нерва, можливості візуалізації патологій. Загальна семіотика запальних процесів судинної оболонки та методи діагностики, сучасні питання лікування. Покази до вітреоретинальної хірургії

Знати:

- діагностичні критерії запальних захворювань органу зору
- очні прояви системних уражень організму
- фармакотерапевтичні засоби та хірургічні методи лікування, що застосовуються при запальних захворюваннях органу зору та їх наслідків

Вміти:

- провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого;
- трактувати симптоматику запальних захворювань ока;
- визначати покази та протипокази до консервативного, хірургічного та лазерного методів лікування, вітреоретинальних втручань
- застосовувати протокольні схеми фармакотерапевтичного лікування запальних захворювань органу зору

Література:

1. Терапевтическая офтальмология. (Под. Ред. Проф. Краснова М.Л., Проф. Шульпиной Н.Б., М, 1985, с.304-321, 176-299.
2. Клініка Вілла. Діагностика і лікування очних хвороб / За ред, Д.Каллома, Б.Чанга, Львів, 1999.
3. Терапевтична офтальмологія. / За ред. проф.Жабосдова Г.Д., Ватченко В.А. - К., 2003.
4. Шульпина Н.Б. Биомикроскопия глаза - М., Медицина,- 1974 – 102 с.
5. Элерс Дж.П. Офтальмология. Руководство. Оказание амбулаторной и неотложной помощи, диагностика и лечение глазных болезней.- 2012 – 544 с.
6. Юшук Н.Д., Венгеров Ю.Я. Поражение органа зрения при инфекционных заболеваниях – 2006 – 176 с.
7. Сосин И.Н., Буявых А.Г. Физическая терапия глазных болезней, Симферополь, Таврия, 1998
8. Рыков С.А., Лемзяков Г.Г., Бакбардина Л.М. Заболевания роговицы – Киев – 2009 – 243 с.
9. Пасечникова Н.В. Лазерное лечение при патологии глазного дна – Киев – 2007 – 284 с.
10. Панова И.Е., Дроздова Е.А. Увеиты – М. – 2014 – 144 с.
11. Морозов В.И. Яковлев А.А. Заболевания зрительного пути: Клиника. Диагностика. Лечение. – 2010 – 680 с.
12. Лихванцева В.Г., Анурова О.А. Опухоли век: клиника, диагностика, лечение – 2007 – 448 с.
13. Егоров Е.А. Рациональная фармакотерапия в офтальмологии М. - 2004 – 723 с.
14. Егоров Е.А., Ставицкая Т.В., Тутаяева Т.С. Офтальмологические проявления общих заболеваний- М. -2006
15. Витреоретинальная хирургия . Под рецензией Абдшиха Бхавсара – М. -2013 – 458 с.
16. Бржеский В.В., Егорова Г.Б., Егоров Е.А. Синдром «сухого глаза» и заболевания глазной поверхности. Клиника, диагностика, лечение – 2016 – 464 с.
17. Waugh N, Loveman E, Colquitt J, Royle P. – Treatments for dry age-related macular degeneration and Stargardt disease: a systematic review, 2018
18. Rennick S, Adcock L. Intense Pulsed Light Therapy for Meibomian Gland Dysfunction: A Review of Clinical Effectiveness and Guidelines, 2018
19. Považay B, Brinkmann R, Stoller M, Kessler R. – Selective Retina Therapy, 2019
20. Singla K, Agarwal P. – Optic Ischemia, 2021

Тема 5. Етіологія, діагностика, диференційна діагностика та напрямки лікування інволюційно-дистрофічних захворювань органу зору. Причини та наслідки порушень кровообігу сітківки. Інволюційно-дистрофічні зміни органу зору внаслідок захворювань

інших систем та органів організму. Диференційна діагностика набутих інволюційно – дистрофічних захворювань ока з новоутвореннями органу зору та вродженими патологіями

Знати:

- діагностичні критерії інволюційно-дистрофічних захворювань органу зору;
- діагностичні критерії новоутворень органу зору;
- інволюційно-дистрофічні ураження органу зору внаслідок системних захворювань організму;
- фармакотерапевтичні засоби та хірургічні методи лікування, що застосовуються при інволюційно-дистрофічних захворюваннях органу зору;
- методи лікування новоутворень органу зору;

Вміти:

- провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого;
- трактувати симптоматику інволюційно-дистрофічних захворювань та новоутворень органу зору;
- проводити диференційну діагностику набутих інволюційно – дистрофічних захворювань ока з новоутвореннями органу зору та вродженими патологіями
- визначати покази та протипокази до консервативного, хірургічного та лазерного методів лікування;
- організовувати соціальну та медичну реабілітацію слабозорим та сліпим

Література:

1. Дакер Дж.С., Вэхид Н.К. Оптическая когерентная томография сетчатки. – 2015 – 278 с.
2. Вэндер Дж., Голт Д. Секреты офтальмологии, - М., - 2005, - 560 с.
3. Вэндер Дж., Хоу А. Сетчатка – 2009 – 352 с.
4. Густов А.В., Сигрианский К.И., Столярова Ж.П. Практическая нейро-офтальмология, - Н.Н., - 2000 -, 260 с.
5. Бровкина А.Ф. Офтальмоонкология – М. – 2002 – 330 с.
6. Азнабаев Б.М., Мухамадеев Т., Дибеев Т.И. Оптическая когерентная томография глаза – М., Август Бор – 2015 – 248 с.
7. Алпатов С.А., Щуко А.Г., Малышев В.В. Идиопатические макулярные разрывы – Новосибирск, Наука - 2002 – 109 с.
8. Балашевич Л.И., Измайлов А.С., Сомов Е.Е. Глазные проявления диабета. – Спб – 382 с.
9. Бойко Э.В., Сосновский С.В. Антиангиогенезная терапия в офтальмологии – Спб – 2013 – 292 с.
10. Большунов А.В. Вопросы лазерной офтальмологии – М., Апрель – 2013 – 245 с.
11. Витреоретинальная хирургия . Под редакцией Абдшиха Бхавсара – М. -2013 – 458 с.
12. Жукова С.И., Щуко А.Г., Малышев В.В. Пигментная абитрофия сетчатки – 2010- 112 с.
13. Захаров В.Д. Витреоретинальная хирургия. – М. – 2003 – 323 с.
14. Кански Джек Клиническая офтальмология. – М. -2006 – 733 с.
15. Кашников В.В. Контузионная травма глаза – М. – 2007 – 192 с.
16. Кацнельсон Л.А. Клинический атлас патологии глазного дна - М., Медицина - 2005 – 145 с.
17. Клиническая офтальмология. Под ред. Комаровских Е.Н. - Медицина, 2007. — 174 с.
18. Крейссиг И. Минимальная хирургия отслойки сетчатки. В 2 томах. – М. -2005 – 289 с.
19. Kumaran N, Pennesi ME, Yang P, - Leber Congenital Amaurosis / Early-Onset Severe Retinal Dystrophy Overview, 2018
20. de Boer I, Pelzer N, Terwindt G. – Retinal Vasculopathy with Cerebral Leukoencephalopathy and Systemic Manifestations, 2019
21. Modi P, Arsiwalla T. – Hypertensive Retinopathy, 2021
22. Ahmad SS, Kanukollu VM. Optic Atrophy, 2022
23. Blair K, Czyz CN. – Retinal Detachment, 2022
24. Mishra C, Tripathy K. – Retinal Traction Detachment, 2022

Тема 6. Особливості травм, їх діагностика, лікування та наслідки в умовах військового конфлікту. Надання первинної та високоспеціалізованої допомоги при бойових пораненнях. Відмінності лікування та діагностики травм, отриманих в військових та цивільних умовах. Особливості дитячого травматизму. Сучасні методи діагностики, оперативного лікування та диспансерного нагляду хворих після важких травм ока. Методи та принципи

реконструктивної та пластичної хірургії при важких ураженнях органу зору. Очне протезування.

Знати:

- діагностичні критерії контузій, поранень та опіків органу зору;
- алгоритм надання невідкладної офтальмологічної допомоги, етапного лікування та реабілітації при травмах та опіках очей;
- особливості діагностики та лікування очної травми воєнного часу;
- принципи реконструктивної та пластичної хірургії при важких ураженнях органу зору; способи очного протезування

Вміти:

- провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого з контузіями, пораненнями та пошкодженнями органу зору
- надати необхідні види невідкладної офтальмологічної допомоги
- призначити етапне лікування та забезпечити оптимальну маршрутизацію потерпілого з контузіями, пораненнями та пошкодженнями органу зору в мирний та воєнний час
- своєчасно діагностувати і лікувати післяопераційні ускладнення у потерпілих з контузіями, пораненнями та пошкодженнями органу зору
- рекомендувати медико-соціальну та психологічну реабілітацію потерпілим з очною травмою

Література:

1. Гундорова Р.А. . Травмы глаза - Медицина, М., 2014 – 560 с.
2. Анестезия в офтальмологии. Под ред. Тахчиди Х.П. – М. – 2007 – 552 с.
3. Кашников В.В. Контуживная травма глаза – М. – 2007 – 192 с.
4. Куроедов А.В., Городничий В.В. Компьютерная ретинотомография (HRT):диагностика, динамика, достоверность. - М. – 2007 – 236 с.
5. Лумброссо Бруно, Рисполи Марко ОКТ (сетчатка, сосудистая оболочка, глаукома). Практическое руководство. – М. – 2016 – 208 с.
6. Морозов В.И. Яковлев А.А. Фармакотерапия глазных болезней- М., Медицина - 2007 – 336 с.
7. Окулопластика. Под ред. Лонга Дж. – 2016- 212 с.
8. Пучковская Н.А., Якименко С.А., Непомящая В.М. Ожоги глаз. – Киев – 2001- 272 с.
9. Серебряков В.А., Бойко Э.В. Когерентная томография в диагностике офтальмологических заболеваний – Спб. -2013 -36 с.
10. Серебряков В.А., Бойко Э.В. Когерентная томография в диагностике офтальмологических заболеваний – Спб. -2013 -36 с.
11. Херш П.С., Загельбаум Б.М., Кремерс С.Л. Офтальмохирургия – 2016 - 400 с.
12. Элерс Дж.П. Офтальмология. Руководство. Оказание амбулаторной и неотложной помощи, диагностика и лечение глазных болезней.- 2012 – 544 с.
13. Wang D, Rizzuti A. – Eye Trauma Imaging, 2021
14. Fu L, Patel BC. – Eucleation, 2021
15. Koenen L, Waseem M. – Orbital Floor Fracture, 2021
16. Willmann D, Fu L, Melanson SW. – Corneal Injury, 2021
17. Koka K, Patel BC. – Ptois Correction, 2021
18. Blair K, Alhadi SA, Czyz CN. – Globe Rupture, 2022